

Monety rzymskich koloni manifestacją ich tożsamości kulturowej w latach 235-275 po Chr..

Celem badań jest odtworzenie sytuacji kulturowej w rzymskich koloniach w oparciu o lokalne monety w końcowej fazie mennictwa prowincjonalno- rzymskiego. Ośrodki te zakładane były na rozległych terenach Imperium Rzymskiego posiadały wspólne cechy. Jedną z nich były bite przez nie monety. W zdecydowanej większości emisje zawierały legendy w języku łacińskim. Do tego wykorzystywano kilka uniwersalnych typów przedstawianych na rewersach. Kapłan z pługiem i parą wołów symbolizował uroczystą fundację koloni, podczas gdy godła legionowe wskazywały na militarną przeszłość kolonistów. Motywy te wraz z innymi typowo rzymskimi (m.in. wilczyca kapitolinińska, Marsjasz) świadczyły o rzymskim charakterze koloni, które miały stanowić enklawy italskiej kultury. Natomiast wraz z rozwojem koloni w ich mennictwie zaczęły się pojawiać motywy o charakterze lokalnym (przedstawienia lokalnych mitów, bóstw, sanktuariów). Proces ten uwidacznia się od II wieku n.e., a swój ostateczny efekt można zauważyć na monetach pochodzących z okresu kryzysu III wieku, pod koniec którego zaprzestano produkcji monet prowincjonalnych. Bardzo często produkowano zamiennie bądź nawet jednocześnie monety odwołujące się do rzymskiej jak i lokalnej przeszłości. Powstała w ten sposób synkretyczna kultura reprezentowana przez urzędników identyfikujących się jednocześnie jako rzymian oraz tubylców. Dzięki analizie mennictwa kolonialnego zamierzam ustalić, w jakiej mierze III-wieczne emisje zachowały swój rzymski charakter, czy może zupełnie go porzuciły w toku integracji. Możliwe również, że kolonie założone dopiero w III w. nigdy rzymskiego charakteru nie posiadały i tą kwestię również zamierzam przeanalizować.

Podstawową metodą użytą w procesie powstawania pracy będzie analiza monet bitych w koloniach rzymskich w latach 235-275 n.e. czyli od śmierci ostatniego z Sewerów i kryzysu władzy, aż po całkowity zanik mennictwa kolonialnego w czasach Aureliana (270-275 r.). Kilkufazowa analiza monet dotyczyć będzie przede wszystkim ikonografii oraz legend, ale również danych metrologicznych. Postaram się ustalić czy mennice w jakiś sposób ze sobą współpracowały (np. współdzieliły stemple), czy działały zupełnie niezależnie od siebie. Ponadto w toku poszukiwań analogi monety kolonialne zostaną zestawione z innymi prowincjonalnymi oraz imperialnymi. Ponadto analogii poszukam również w innych źródłach ikonograficznych. Postaram się odpowiedzieć na pytanie, co miało wpływ na dobór motywów. Wreszcie legendy zamierzam przeanalizować epigraficznie, ponieważ część monet III-wiecznych było zapisywanych w dwóch językach (łacinię i grece), ale również czasem dochodziło do błędów w pisowni, bądź łacińskie litery były zastępowane greckimi odpowiednikami. Te uchybienia również świadczą o kulturze ich twórców. W toku pracy zamierzam stworzyć własną wersję katalogu monet kolonialnych, która może okazać się pomocna dla badaczy III-wiecznego kryzysu Cesarstwa Rzymskiego.

Gdy ogólny obraz mennictwa kolonialnego zostanie ustalony, postaram się go zestawić z procesami integracji pomiędzy potomkami osadników, a lokalnymi społeczeństwami. Do tej analizy wykorzystam zarówno źródła pisane, archeologiczne, jaki i ustalenia innych badaczy. Dodatkowo moje badania będą poparte najnowszymi ustaleniami z dziedzin antropologii kulturowej oraz socjologii.

O ile mennictwo prowincjonalno- rzymskie staje się sferą zainteresowań coraz większej rzeszy badaczy, to z kolei mennictwo kolonialne jako zjawisko doczekało się jedynie kilku prac gdzie zauważono jego odmienny charakter. Natomiast rezultaty badań nad monetami bitymi przez kolonie w okresie kryzysu Imperium Rzymskiego, może odsłonić nowe aspekty integracji kulturowej w tamtym dynamicznym okresie dziejów i uzupełnić ustalenia archeologów, historyków i epigrafików. Wreszcie za pomocą zebranego materiału mam zamiar podjąć skomplikowany temat „romanizacji” jako procesu, którego jednym z czynników miały być rzymskie kolonie. Niewątpliwie jednym z efektów mojego projektu będzie nowe światło rzucone na procesy kulturowe III wieku we wschodnim basenu Morza Śródziemnego.